

AMERIKAANS OPTIMISME

kunt omschakelen. Op langere termijn is het evident dat er meer balans moet komen tussen consumptie en spaargedrag. Laten we blij zijn dat in China, waar een spaarcultuur heerst, de overheid een beroep doet op burgers om te gaan consumeren. Dat is voor de wereldeconomie van groot belang. China alleen kan de kar niet trekken, maar is een belangrijke speler.”

Amerikanen zijn nu toch een beetje minder aan het consumeren.

“Ja, maar dat kan alleen via de weg van de geleidelijkheid. Al die stimulerende maatregelen zijn erop gericht juist wel te consumeren. Want als dat nu niet gebeurt, zal de periode waarin we in de problemen zitten, alleen maar verlengd worden. Dus op zichzelf kan de wereld goed leven met gemengde systemen. Individuele landen kunnen daar wat moeilijker mee leven.”

Wat kenmerkt de Amerikaanse aanpak?

“Iedereen kan de Amerikaanse droom verwezenlijken, de samenleving is gericht op kansen en beoordeelt mensen op hun werk. Toen ik in Amerika woonde heeft nooit iemand gevraagd wat ik deed, maar wel waar ik werkte. Je wordt beoordeeld op je arbeidsethos. Werken is in Nederland niet het grootste goed, dus je krijgt van ons sowieso het minimumniveau of je nou werkt of niet. Terwijl in Amerika de gedachte is: je werkt. Punt. Want je bent zelf verantwoordelijk, alleen als je echt niet kunt werken moeten we ingrijpen. Er zijn veel sociale maatregelen in Amerika die even goed zijn als in Europa, alleen zijn ze beperkt in tijd. Amerika is een land waar mensen van allerlei ras en achtergrond een kans krijgen. Het ongebreidelde optimisme dat daaraan ten grondslag ligt is zelfs in crisistijd ongebroken. En dat bewonder ik zeer.”

Is dat Amerikaanse optimisme ook aan Obama te danken?

“Nee, het is meer dan Obama. Obama heeft gezegd: er komt verandering, en hij heeft dat bekwaam gedaan. Amerika omarmt dat soort verandering. Hoop en verwachting, dat speelt in op de Amerikaanse samenleving. Wij zijn in Europa wat cynischer. In Europa is het wat milder. Amerika is een jong land en Amerikanen zijn dus ook wat uitgesprokener. In Europa zijn wij een beetje afgesletten van de extremen en vooral op zoek naar het midden.”

Is Europa verder dan Amerika?

“Ik weet niet of het verder is, het is anders. Dat heeft mooie en minder mooie kanten. In tijden van crisis is in Amerika het gevoel van urgentie veel groter dan bij ons. Mijn belangrijkste verwijt aan onze wijze van aanpassen is de gezapigheid: ‘het zal wel meevallen, het zal allemaal wel overwaaien’, terwijl dat niet het geval is. Het verdienvermogen van Nederland is anders na de crisis dan ervoor. En de wijze waarop we geld gaan verdienen is niet meer dezelfde als vijf jaar geleden. De machtsverhouding in de wereld is veranderd. De G8 is de G20 geworden. Het schrijven van nieuwe regels is niet meer voorbehouden aan de overwinnaars van de Tweede Wereldoorlog, maar ook aan Brazilië, India en China.”

Worden Europa en Amerika minder belangrijk?

“Nee, ik wil niet zeggen minder belangrijk, maar de gedachte dat wij in het Westen de brains hebben en zij in de rest van de wereld de spierkracht voor lage prijzen, die gedachte zou ik maar snel overboord gooien. Helaas is die gedachte nog wijdverbreid. De kwaliteit van universiteiten in die landen en de kwaliteit van de workforce is minstens zo goed als hier. En een stuk gemotiveerder. Bijvoorbeeld in India en in Brazilië.”

In China ook?

“China is een beetje anders. China is nadrukkelijk de ‘main factory’ van de wereld. De westerse landen zeggen: het onderscheidend vermogen van het Westen is de merken; we verkopen Nike-schoenen. Heel veel is nog merkeneigendom van het Westen. Maar het zal niet lang meer duren voordat de opkomende landen een even goede plek hebben in het A-merkenbestand. En dat zal hard aankomen. Het westerse bedrijfsleven ervaart elke dag dat de markt competitief is.”